

tussen die opdrachten, tussen het bezig zijn met actuele kunsten en kunstbeleving enerzijds en het engagement in gemeenschapsvorming en participatie anderzijds. Ik herhaal dat ikzelf een groot kunstliefhebber ben; dat verklaart mijn persoonlijke gedrevenheid in deze materie, maar ik ben er ook van overtuigd dat een cultuurcentrum, net zoals een kunstencentrum, zich moet bezighouden met actuele hedendaagse kunst en niet met kunstjes. Het gaat me niet over entertainment of zo. Mijn doelstelling is – en dat is dan misschien een oud ‘Bildungsideaal’ – om mensen te laten deelnemen aan kunstvormen die volgens mij op een interessante, verfijnde, bijzondere manier met de werkelijkheid van nu omgaan, zodat zij een stukje van die liefde, interesse, verwondering of vraagtekens die ik zelf heb, leren kennen. Eigenlijk vertrekt mijn programmering vanuit een passie voor een aantal dingen, interessepunten, onzekerheden – dingen die ik niet kan vatten, maar die mij raken. Ik probeer daarvoor een publiek warm te maken of daaraan te laten deelnemen. En ik merk dat die onderscheiden opdrachten niet ‘vloeken’, dat er in het cultuurcentrum rond theater en kamermuziek bijvoorbeeld een zeer grote gemeenschap aan het ontstaan is van mensen die elkaar ontmoeten bij een voorstelling of een concert en die daarover napraten en discussiëren – dát is echte gemeenschapsvorming. Gemeenschapsvorming en cultuurspreiding zijn verenigbaar als je keuzes durft te maken. Het heeft geen zin om af te glijden naar een vraag als ‘Wat willen de mensen?’ Frank van de Veire heeft daar ooit een prachtige tekst over geschreven, naar aanleiding van de oprichting van Galada, het tijdschrift dat we een tijdlang met verschillende Limburgse cultuurcentra hebben uitgegeven (zie ook *Etcetera* 71). Volgens hem kan het publiek niet de norm zijn voor een programmering; de norm is de niet te normeren moed van de programmator om zijn eigen vragen en onzekerheden, besognes en interesses in de programmering zichtbaar te maken en daar een discours en een gemeenschap rond te ontwikkelen. Dat betekent natuurlijk ook dat je voor een programmering ten volle moet gaan, dat je keuzes heel consequent moeten zijn en dat je die ook moet verdedigen, dat je daarover met de mensen moet durven communiceren. Ik denk dat ik op negen seizoenen tijd misschien slechts vijf voorstellingen in eigen huis gemist heb. Ik ben er altijd en praat met het publiek over de voor-

stelling. In die optiek hebben we in het centrum ook een cafetaria ingericht; toen ik begon, was die er niet. Het is op die manier dat je een publiek creëert, want anders is een programma als dat van CC Maasmechelen onleefbaar. Maasmechelen is een gemeente van 35.000 inwoners, maar dit cultuurcentrum is het enige in het Maasland – een regio met 120.000 inwoners – dat bezig is met theater, met kamermuziek, met jazz en met hedendaagse dans. Knip dat programma weg en je zal voor veel voorstellingen naar Hasselt of Tongeren en voor de meeste zelfs tot Leuven, Antwerpen of Brussel moeten reizen. Ook al is het decreet nu voor een stuk opengetrokken naar participatie en gemeenschapsvorming, dat hoeft de taak van cultuurspreiding nog niet in de weg te staan.

ETCETERA In Etcetera 77 stelde Bart Caron, kabinetsmedewerker van toenmalig minister van Cultuur Bert Anciaux: ‘Je moet een fundamenteel onderscheid maken tussen een “kunstenhuis” in brede zin en een cultuurcentrum. Een “kunstenhuis” gaat uit van de artistieke visie van de artistieke leider, die een tijdlang een inhoudelijk project uitzet. Zo’n “kunstenhuis” beoordeel je op artistieke gronden; de fysieke plek is op zich niet belangrijk. Je voedt als beleidsmaker hierin de kunstproductie, de creatie, het “privé-initiatief” van de kunstenaars. De cultuurcentra daarentegen vertrekken niet van een artistiek project, maar van het idee van een publieke voorziening, dat wil zeggen: ze zijn een initiatief van de overheid.’

HAEGHENS Dat is heel juist. Maar er staat niet dat er in die publieke voorziening geen visie op de kunsten kan zijn en dat daar geen beleid rond kan worden gevoerd. Voor mij is het duidelijk dat cultuurbeleid nog altijd in de eerste plaats gaat over spreiding van cultuur, spreiding van kunst en de daaruit voortvloeiende keuzes. Cultuurspreiding is dus de hoofdopdracht, maar de participatie en de gemeenschapsvorming stimuleren evenzeer. Voor mij is er geen discrepantie. Maar het is goed dat jullie die tekst citeren, want hij wijst op een element dat ik nog niet vernoemd heb. Een cultuurcentrum als het onze is een heel groot gebouw met heel veel vergaderlokalen en heel veel open ruimte. Die ruimtes worden ook als voorziening maximaal aangeboden, en er gaan bij ons dus tientallen feesten door, manifestaties van verenigingen, concerten van fanfares en harmonieën, er staat amateurtoneel

in de schouwburg enzovoort. Die dingen worden allemaal op een goede manier omkaderd, logistiek ondersteund en gepromoot via een informatiemagazine. Op die manier zijn we dus écht in de gemeenschap ingebed. Ik heb dat twee jaar geleden ook tegen Anciaux opgevoerd toen hij tijdens een open debat in Sint-Niklaas het nieuwe decreet kwam toelichten: ‘Mijnheer de Minister, denkt u nu werkelijk dat het mogelijk zou zijn om in kleinere gemeenten op die manier een cultuurcentrum te runnen en met kunst bezig te zijn als je niet de lokale gemeenschap mee zou hebben en dus niet aan de participatie en de gemeenschapsvorming zou werken?’ In de context van een gemeente is het heel belangrijk dat de voorziening maximaal aan de mensen aangeboden wordt. En dat doe ik dus van harte. Ik stel daarom geen prioriteiten in de kalender. Het is niet zo dat ik de zaal blokkeer tot ik alles mooi geprogrammeerd heb. Als cultuurcentrum heb je dus een dubbele uitdaging die je als kunstencentrum niet hebt. Zeker in een gebied waar er geen kunstencentrum is, zoals in het Maasland, vind ik het als cultuurcentrum belangrijk om dat luik in te vullen. Niet dat we die opdracht helemaal op ons nemen. Met name produceren is moeilijk omdat we daar geen extra middelen voor hebben en daar ook niet op afgerekend worden. Maar af en toe zet ik wel een stap in die richting, zoals met *De Hartstreek* met Bert Luppès, een voorstelling die in samenwerking met Het Kruis van Bourgondië tot stand kwam, en de try-outs van Vincent Dunoyers *Solos for Others* eerder dit seizoen.

ETCETERA Misschien moeten we de vraag ook eens andersom stellen. Het is niet dat het decreet op het lokale cultuurbeleid verhindert wat u doet, maar het vereist het niet. En wat merk je? Een aantal van uw collega’s geven er de brui aan. In steeds meer cultuurcentra vind je een populariserende en zelfs ronduit commerciële programmering, die met dat decreet wordt goedgepraat.

HAEGHENS Ja, dat klopt. Er staan geen echte *incentives* in het decreet om als cultuurcentrum aan theater- en dansspreiding of kunstenspreiding tout court te doen. Ik merk evenwel dat we voor ons toch nogal rigoureuze kunstbeleid niet zijn afgestraft door de commissie die over de toekenning van de variabele subsidie beslist. Van de 47 centra die een variabele subsidie hebben aangevraagd, en waarvan er 26 de subsidie toegekend kregen,